

STUDI
HIG
OBER

NIVEREIN

LBREL 31

DASTUMADENNDRIMIZIEK

STUDI HAG OBER

— Dastumadenn drimiziek —

R e n e r i e n : An Ao. beleg Loeiz Ar Floe'h
Institution Saint-Joseph - Lannion

An Ao. beleg P.Y. Nedeleg
Grand Séminaire - Quimper

Kas an arc'hant (Ugent real hepken ar c'houmanant bloaz)
d'an Ao. Nedeleg - Kont-red 193.17 Nantes

AR BREZONEG

HAG AR SKIANCHOU

+ + + + +

An Abostol sant Paol en dije sur-mat meret ar Brezoneg en eun doare dispar, rak bez'en doa eur spered lemm-dreist hag eun teod distagellet mat, evel ma 'z eus nebeut. Lavarout a ra d'imp sant Paol evelhen: "Pa oan bugel, e komzen evel eur bugel, e prederien evel eur bugel, e veizen evel eur bugel. Met deut da veza den, em eus dilezet an traou-bugale." (I Kor., XIII, II) — "Betek-hen em eus roet d'eoc'h laez da eva, ha nann boued fetis da zibri, rak n'ae ket kement-man d'eoc'h." (I Kor., XIII, 2).

A-dra-sur e komze sant Paol eus ar gwirioneziou a religion, eus ar Skianchou-sakr-se en deus ezomm pep den evit maga e ene, evit e gempenn hervez Doue.

Lezomp an dachenn-se hizio; ha, ganimp komzou an Abostol evel stur, deomp d'ober eur bale e liorz ar Brezoneg e-kenver ar Skianchou.

I. DIOU YEZ E PEP BRO.

a/ En amzer goz.

Pa grouas an den, e roas an Aotrou Doue d'ezan ar gomz evit diskleria an holl venoziou a savje en e spered. Diwan a ra a bep seurt menozioù e spered an den. Ha seul lemmoc'h eur spered, seul gaëroc'h ar menozioù a ziwan ennan, seul oueskoc'h ar gerioù dibabet evit o gwiska.

Adam hag Eva, pa gomzent ouz Doue, Abel ha Noe pa ginnigent o frofou da Zoue (ha ne gomzan nemet eus ar re a veve kent kemmeskadur ar yezou en amzer Tour Babel), bez' o doa sur-mat eun doare-komz kalz uheloc'h kalz kaeroc'h eget pa raent o c'haoz e baliou kaer Baradoz an douar, pa vaesent o zropelloù denved e kompazennou ar Sav-heol, pe pa raent war-dro o gwiniégou.

Diouz pep micher ive eun doare-komz. Evit tud eur vicher eun doare da wiska o menozioù diveizus evit tud eur vicher all. Jabel, tad-koz tud-o-zeltou, Jubal, tad koz an telenmourien hag ar sutellerien, bez' o doa eun doare-komz diouto. Tubalkain, tad koz ar c'hoved, chom a rae manet Noema, e c'hoar,

dirazan, pa gomze eus e vinviou: anneo, megin, gevel pe horz. Pephini e vicher. Diouz ar micheriou, ar geriou.

b/ En amzer a ren.

Graet ganimp eur c'hammed hir-hir-hir a-dreuz ar c'hantvedou, en en gavomp breman pell diouz Baradoz an douar ha broiou ar Sav-heol, e kreiz broiou gouez Morianed an Afrika, gant diskennidi Kamm, unan eus mibien Noe, e rannvroiou ar Senegal hag ar Soudan. An diou yez komzet eno a zo ar oulofeg hag ar mandingeg.

E lavarot d'in marteze: "Da betra, ma Doue, komz d'imp eus yezou tud gouez?" — Evit petra? Evit diskleria eur wech ouspenn ez eus e pep bro daou zoare, unan kaeroc'h, uheloc'h, egile disteroc'h, izeloc'h, da wiska ar menoziou, unan evit ar menoziou uhel ha divoutin, unan all evit ar menoziou izel ha boutin, unan evit an dud speredet-uhel, an dud gouiziek, unan all evit tud ar bobl, ar werin, en o darempredou pemdeziek.

Ma welomp 'ta e broiou an Afrika, en amzer a ren, eul lennegezh uhel evit an dudjentil, an noblansou, dishenvel-tre diouz yez ar bobl. Evel diou yez neuze 'ta: ar oulofeg, ar mandingeg lennegel (uhel, a lavarfen-me kentoc'h), hag ar oulofeg hag ar mandingeg poblel. Yez lennegel ha yez poblel neuze 'ta? Ya, met lakaet en deus ar ger "lennegel" kement a spont da sevel e sperejou a zo, ma karfen e welout lakaet a-nevez d'ober eur gouskadenn, evit eur pennadig amzer, er c'havel-se m'eo bet savet dioutan kalz re abred. Lavaromp, ni neuze 'ta, evit hon yez-ni, ar Brezoneg, kentoc'h Brezoneg uhel (nann lennegel) eun doare-komz anavezet gant an holl ha degemeret mat e pep lec'h.

Na pet gwech n'hoc'h eus ket bet klevet tud, na oa evito nemet "n o n" ha "o u i" evit galleg en o zi, o lavarout goude beza klevet eur brezegenn c'hallek bennak e kêr ha, siouaz ivez, war ar maez: "Ya, ya, kêzeal mat a ra... eur brezegenn gaer, eur brezegenn gaer... met e c'halleg a zo kals re uhel evidomp, siouaz!" — Pet ger a ranker anavezout evit gallout 'n en zibab bemdez e-touez an dud?... Eun tri pe bevar c'hant, marteze. Pet ger a ranker da anavezout, en o ster reiz, evit gwelout sklêr en eul levr a yez uhel, evit e gompren. Ne lavarint ket d'oc'h dre-sur. Met digorit eur geriadur hag e welot pet a zo anezo...

II. GERIOU AR GERIADUR A ZO DA VEZA GRAET IMPLIJ GANTO.

Eno emaint a-dra-sur evit ma vint kavet gant pep den, d'o lakaat d'ober berz, hervez ar menozioù en devo da ziskleria. Met piou a anvez holl c'heriou eur geriadur?... Eul levr, heman, a dleer e gaout dalc'hmat dindan an dorn, da ober ar mad gantan.

Gouezidi an Afrika (ya, ma 'z int ken gouez-se) pegement ne dleont ket trugarekaat "DIAELIED, GEVELED" an Hen-Amzer -hor barzed-baleerien- ni - da veza miret disi ar mandingeg, ar oulofeg uhel, d'o beza kaeraet, pinvidikaet zoken, evel ma tle pinvidikaat bemdez ar yezou komzet dindan bolz an nenv!

Eur yez koulskoude n'eo ket graet hepken evit gwiska menozioù lennegel ha barzel. Ar re-man ijinet int bet dreist-holl evit didui d'an den e dammig spered trubuilhet, diviet ken alies gant mildraioù eur vuhez a ranker tremen en eun draonienn a c'hlaç'har.

III. AR BREZONEG MAT DA WISKA AN HOLL MENOZIOU.

Eur yez a dleer kaout enni peadra da zisplega kement menoz a zo e liorz n'eus forz pe skiant. Eun dra hag a 'n em lavar; eun dra na dlejer ket rankout e ziskleria!

Evit petra e kavomp-ni mat kaout skrivet en hebreeg, e gresianeg, e latin pe e galleg levrioù ar Skianchou-Sakr? Evit petra e kavomp-ni mat kaout skrivet e galleg levrioù ar skianchou uhel evel ar steredoniezh, ar bedoniezh, ar strilhouriezh, an naturoniezh, an niveroniezh, ar ventoniezh, hag all? Levrioù, ar re-se, a chom ar skoliad digor gantan e c'henou war nav eur, er wech kenta ma laka e fri enno. Ober a raer gant al levrioù gallek, kuit da glemm. Hag e vefe difennet ouz ar Brezoneg en em emellout ouz ar skianchou-se!... Evit petra nac'h ouz ar Brezoneg ar pezh a gavor mat ober gant ar yezou all?

IV. AR VREZONEGERIEN GOUIZIEK, KOMPENET O DEUS MAT KEMENT-SE.

Pep yez anavezet-mat a dle, hel lavarout a ran c'hoaz, gallout gwiska, hag a zoare, pep menoz uhel koulz hag izel a c'hall sevel e spered pep mab-den.

Daoust hag e vefe graet ar Brezoneg hepken evit diskleria eur menozioù "Bourd ha Farz" bennak, evit displega kontadennoù, ar seurt da

re "Bipi Gonto" pe "E Korn an Oaled", kaer al levriou-man koulskoude?... Pec'hed vefe ober gantan hepken en-dro d'eur seurt diduellaou. Ar re a boagn kement breman e tachenn ar Brezoneg, lakaet o deus en o fenn lakaat ar Brezoneg e servij an holl skianchou. Doue da veza meulet! N'eo ket re abred.

Ha setu ma kaver, en hon amzer, pennadoù a Brederouriez evel "Prederiaden" an drouiz Tal-Houarn, war "An Amzer" hag "An Ec'honder"; levriou Mentoniez, evel hini Keryann; levriou a zouaroniez, a vedoniez, evel "Istor ar Bed" Meven Mordiern. Levriou, ar re-se, n'int ket graet evit an holl, nag e Brezoneg, nag e galleg, nag e yez all ebet. Levriou d'ezo eun dalvoudegez vras koulskoude.

Pa lennis evit ar wech kenta "Sketla Segobrani" Abherve, e chomis manet. Eur brezoneg dreist spered den, a lavaris dioutan. Hizio hel lennan evel eur "Pipi Gonto". Pa zigoris levr "Mentoniez" Keryann, e lavaris: "Pegoulz hor bo-ni ivez levriou a Brederouriez hag a Feizdouenniez e brezoneg? Daoust hag e chomfe dizeblant an dud a Iliz, an doktored, prederourien ha feizdoueniourien ouz eur seurt labour a bouez? Hep mar e welimp eun deiz bennak kemer an hevolep poan da vrezonega ar Skianchou-Sakr..." Deut eo an taol da vat. Difluket eo "S t u d i h a g O b e r". Moret eo ar gelaouennig gant eun doktor, eur spered lemm d'ezan hag eur bluenn ken lemm all da ceuna ar Brezoneg diouz ar skianchou uhel a 'n devo da ziskleria.

Pa voe deut diwar ar storn niverennou kenta "GWALARN", e lavaras meur a hini: "Ne vez ket komzet ar Brezoneg evel-se, e marc'had ar viou da vihana. Biken ne gompreno ar bobl eur seurt yez boulc'h-boaz. Eur berv mat a vank d'ezi." Met n'oa bet savet Gwalarn, moarvat, nemet evit ar pep gouizieka eus ar vrezonegerien. "Studi hag Ober" ivez n'eo ket bet savet evit ar bobl. Brezoneg Gwalarn en em ceunet eo bet. Brezoneg "Studi hag Ober" en em ceuno ivez, mar bez bolontez Doue, mar lez Doue yec'hed gantan. N'eo c'hoaz nemet eur bugel nevez-c'hanet na ra ket kammedou hir nag asur. Kreski 'ray ar bugel. Sersaat a ray. En em ceuna a ray evel hini "Gwalarn" ha... mat pell 'zo!

V. STUDIA AR BREZONEG: EUR PEC'HED, TREMEN HEP HEN OBER.

Uhel, kalz re uhel eo evidoc'h-c'houi, va c'honvreudeur? Ne dlofe ket beza. Hen anzav a ran gant tristidigez vras. Pouezit da vihana ar monoziou anezan. Bez' o deus eun dalvoudegez vras. Monoziou uhel 'i int. Brezoneg uhel neuze ivez moarvat evit o diskleria. Diouz an treid, ar boutou. Uhel, brezoneg

"Studi hag Ober"?...Grit evel Zache,mar doc'h re vihan, re izel dioutan.Savit war begou ho treid.Re vihan 'oc'h c'hoaz?...Kemerit ar skeul.Ar skeul eo ar studi. Bez' ez eus c'hoaz el levrديو geriaduriou ha yezaduriou.Grit ganto evit ar Brezoneg ar pezh hoc'h eus kavet mat ober ganto evit ar gresianeg,al latin,ar saozneg,hag ar galleg.Tamm-ha-tamm evel-se e teuet da veza uhel awalc'h da dapout ar Brezoneg uhel,d'e starda war boull ho kalon ha da boka d'ezan gant karantez ha levez, evel maouez an Aviel d'he fezaour dianket hag adkavet ganti.

Ar Brezoneg uhel komprenet mat ganeoc'h,eul loiz-aour ouspenn en ho yalc'h,a root moneiz ha moneiz diwarnan,dre ar munud,diouz an dud ho po da skleirijenna war ar gwirioneziou a gavint ar mad diwarno e Baradoz an Aotrou Doue.Ne reot neuze gant ar Brezoneg evit mad an eneou fiziet ennoc'h nemet ar pezh a rit gant galleg pe latin al levriou sakr.Diskleirit "Krennadur Feizdoueoniez" (Summa theologica) sant Tomaz,evel m'eman,d'ar bobl,hag e kollot hoc'h amzer.A-genver d'ar skianchou uhel,ar bobl dre vras n'eo ha ne vo kammet nemet eur bugel.Laez a ro ar vamm d'he bugel;ha pa grog da rei d'ezan boued fetis,e ra kent eun tamm mandrouilhat d'ezan.Ober a reot evelti, evit ar Brezoneg uhel.

Eur barz a Vro-C'hall,Boileau,a lavare:

"Meizet-mat ar menoz,diskleriet e vez fraes,
Ar ger d'e zistaga a zeu mibin hag aes..."

Ya,p'anavezer mat ar yez.Deskomp 'ta ervat ar Brezoneg,hor yez.
Ha setu.

23 - 2 - 37

Eur Brezoneger koz.

+++++

B E V A A R A Y " S T U D I H A G O B E R " !

Breman tri miz 'zo,pa voe kaset niverennoù kenta "Studi hag Ober" a gleiz hag a zehou,e klevis kelou divalo:"Ne bado ket...Ne vo den ebet sot awalc'h da goumananti...Ne blijo morse ar seurt brezoneg-se..." Ha me da sonjal:"Chomit da lavar!" Hag hirio e c'hellan kas an dorz d'ar gêr d'ar fall-gelaouerien-se:"Studi hag Ober" a zo harpet mat hag a gerzo gant e hent.Ma 'z eus re yaouank e penn,n'emañ ket o-unan:ar "Brezoneger koz" ha kalz re all a zo prest da vac'ha ganeomp war ar rod.Koumananchou a zo deut eleiz,en tu all d'ar pezh a spiemp.Beva 'ray eta "Studi hag Ober" ha gwellaat a ray bep a dammig.Kaeroc'h gwisket eo dija,founnusoc'h boued marteze e kavot enni ive.Kendalc'homp

Eur Brezoneger yaouank.

SAKRIFIS

JEZUZ KRIST

KENTA LODENN : OBERENN AR MAB

I. KARANTEZ AR MAB EVIT E DAD.

1/ Penaos eman ar pec'hed a-enep Doue an Tad?

E penn kenta hor C'hredo e lavaromp: "Me gred e Doue an Tad holl-c'halloudek en deus krouet an nenv hag an douar". Splann eo merket eta e pennreolennou hor feiz eo stag ar grouadelez ouz an Tad en eur stumm dibar. Se ne vir ket m'eo bet krouet ar bed gant natur didermen ("infinie") Doue, a zo kumun d'an tri ferson eus an Dreinded. Mar sellomp avat ouz kenveriou (rapports) ar grouadelez gant personou-Doue evel personou distak an eil diouz egile, e tennhi d'an Tad. Sellout ouz Efez. I, 3-13.

Menez ar grouadelez a zo menoz an Tad. Hag ar pec'hed o tont a-enep dezo (dessein) Doue a vo a-enep person an Tad. Met arabat fazia. Marteze e sonj unan bennak: "Daoust ha n'eman ket ar pec'hed a-enep an tri Ferson eus an Dreinded? Eo, mar sellomp ouz natur Doue, eman ar pec'hed en hevelep doare a-enep an Dreinded a-bez. Met ma sellomp ouz ar Personou evel personou distak an eil diouz egile, n'hellomp ket lavarout kement all, rak n'eo ket evelse e komz ar Skritur Sakr ha pennreolennou hor feiz.

2/ Petra eo bet ar pec'hed nemet nac'ha donezon an Tad, diskar an urz diazezet gantan, eun dismegans outan, ouz e furnez-dreist, eun disentidigez ouz e holl-veli (beli = galloud) ?

Pec'het o deus bet a-enep an Tad an Aeled fall da genta, Adam hag e ziskenpidi da c'houde.

3/ Met an dic'haou a zo brasoc'h eget ar pec'hed. Jezuz Krist a vo adsaver gloar e Dad. Deuet eo er bed-man evit profa an digoll evit pep pec'hed.

Ar pec'hed, hervez sant Tomaz Akwino, a zo d'ezan eun diventelez bennak. Klaskomp penaos. N'eo ket divuzul evel oberenn eun den, rak pep tra denel a zo termenek. Hon skiant a zo termenek; hon mennadou a zo termenek,

rak heulia a reont hon anaoudegez. Neuze ar skiant hon eus diwarbenn Doue didermen a zo ennomp termenek, hag hon mennadenn a-enep Doue a zo ivez termenek. Ne c'hell ar pec'hed beza divent nemet en abeg d'an hini dismeganset. Ha c'hoaz n'eo an dra-se nemet komz en eun doare diresis. N'holl ket pec'hed an den beza divent ennan e-unan, nemet a-ziavaez (extrinsèquement) e c'hallfe hen beza.

Dic'haou Jezuz Krist, avat, a zo divent anezan e-unan. Met n'eo ket se kennebeut all evel oberenn eun natur-den, met evel hini eil Person an Dreinded.

Taolomp pled ivez n'eo ket Doue ennan e-unan a vefe tizet gant ar pec'hed, met hepken e c'hloar diavaez. Ha kerkoulz all ne c'hell an digoll adkas netra ouspenn da Zoue, nemet ar c'hlod (gloar) dleet d'ezan gant ar grouadelezh a c'hell beza adsavet. Ha petra eo gloar Doue? Pep tra o vont gant e hent hervez an urz diazezet gantan. Hag oberenn Jezuz Krist a vo adlakaat ar grouadelezh d'en em drei adarre daved an Tad, da dizout evelse he c'hloker (klok = parfet) hag he leunder.

Brasoc'h c'hoaz an digoll eget ar pec'hed en abeg da skiant ha da youl Jezuz Krist. Ne gomzomp ket aman eus priz divent oberennou Jezuz en abeg d'e bersonelezh — diventelezh hag a zo par e pep hini anezo — met aman e seller ouz e natur krouet, hag evel natur krouet e lavaromp en doa eur skiant hag eur youl dreist hini ar grouadurien all.

Rak ar garantez a vez diouz parfeted ar skiant hag ar youl. En tu-hont ma eeun-wele Doue (vision intuitive), ec'h anaveze ar C'hris pep tra grouet dre eur skiant kenganet (innée) hag eur skiant enskuilhet (infuse), ha ganti ec'h anaveze c'hoaz doare dreist Doue e-kenver ar c'hrouadur. Stag e oa neuze ouz e Dad gant holl nerz e youl sklerijennet; karout a rae en eur ouiziegez splann madelezh ha dreistelezh (transcendance) Doue.

Met fellout a ra da Zoue e vefe leun an digoll e pep doare.

Ar pec'hed a zo emgarantez enep karantez Doue, lorc'hentez ha brasoni. Diskennet eo Mab Doue da gemer stumm an izela krouadur speredek. En em c'hraet den, ez eo bet eur paour a hini, izel e stad. Kuzet e oa gantan ar gloar diavaez-se a oa dleet d'ezan evel Mab Doue: "Exinanivit semetipsum formam servi accipiens" (Fil. II, 9).

Jezuz Krist a zo deuet evit senti, a-enep da vrasoni ar pec'hed, oc'h en em lakaat n'eo ket hepken izel a stad, met ivez izeloc'h a galon. Sentet en deus

ouz e Vamm hag ouz sant Jozeb.

Dreist-holl, o veza ma oa ar pec'hed disenti digez ar c'hrouadur ouz an Tad, eun disujidigez, eo deuet-Hen evel krouadur sentus ouz e Dad: ober diouz menoz, diouz urz an Tad, setu bepred sonj Jezuz. Fellout a ra d'ezan kas da benn ar pezh a zo bet diouganet diwar e benn, hag a verk en-araok an hent en deus da heuilh. N'eo ket deuet d'ober e volontez, met bolontez an Hini en deus e gaset war an douar.

Gouzout a ray e-unan pegen tenn eo senti. Rak evit kas da benn e gefridi (labour), e ranko gouzanv. Ne boanio ket evit poania, a dra sur, ne c'houzanvo ket evit gouzanv, met evit adsevel klod (gloar) e Dad.

Evit beza prezeget e Dad, madelez an Tad hag a c'halv ac'hanomp en e Vab d'ar vuhez dreistnatur, e vo lazet gant ar Juzevien (Sellout dreistholl en Aviel Sant Yann, pennad VIII, gwerzadou 12-59; penn. 12, gwerz. 44-50; XIV, 5-26). Deuet eo da brezeg ar wirionez, dreistelez hag hollveli Doue, da brezeg e Dad en deus krouet pep tra ha roet d'imp ar c'hras; evit se eo bet argaset.

En e bedenn velegel (prière sacerdotale), e lavar ar C'hris: "Tad, ho klodusaet em eus (rentet em eus gloar d'eooc'h) war an douar, kaset em eus da benn an oberenn ho poa roet d'in d'ober. Breman roit gloar d'in..." (S. Yann, XVII, 4). Ha c'hoaz eun tammig pelloc'h: "Tad santel, n'oc'h ket bet anavezet gant ar bed; me avat am eus hoc'h anavezet; hag ar re-man o deus anavezet ez oun bet kaset ganec'h-c'houi. Hag em eus roet d'ezo hoc'h ano da anaout, hag e lakin anezo d'e anaout, evit ma vezo enno ar garantez hoc'h eus bet evidoun, hag evit ma vezin me ivez enno." (S. Yann, XVII, 25 - XVIII, 1)

Splann e tiskouez sant Yann evez (avi) ha kounnar ar Judevien o kreski en abeg da destoni Jezuz diwarbenn e Dad. Gwell e oa d'ar bed rei kasoni d'ar sklerijenn. "Ar sklerijenn, ar wir hini, a sklaera pep den, a oa o tont er bed-man" (S. Yann, I, 9), hag ar bed a glask he mouga. Diaes en em gav an dud fall gant ar wirionez ouz o c'hondaoni, met degemeret eo gant an dud eeun hag izelek o deus naon eus ar reizder (justice). Mont a ray ar gasoni betek e staga ouz ar groas vezus.

Anavezout a ra Jezuz an irienn (complot) stegnet en denvalijenn. Gortez a ra dinoc'h ha seder an eur ma vo lezet da goueza etre daouarn e enebourien, e eur, an hini c'hoantaet gantan, rak fellout a ra d'ezan beza tester ar wirionez, tester e Dad, betek rei e vuhez evit e vad. N'eus ket brasoc'h karanter eget mervel evit an hini e garer.

Adam, en eur sonjal en em lakaat divarvel e-unan, enep da da Zoue, a glaske ar gaou: "Mar grez se, a atize (suggérait) an diaoul, sur mat ne varvi ket, met evel Doue e vi neuze." Hag en e bec'hed en doa Adam kavet ar maro Jezuz a ro e vuhez evit ar wirionez, hag oc'h ober se e kav-Hen ar vuhez, divarvel. Adsavet eo bet eus ar bez, ha breman an Ankou n'en deus krog ebet ken warnan.

Setu penaos eo bet distroadet an droug.
Brasa torfed eo bet evit e lazerien staga Jezuz ouz ar groaz.
Met dreist pep torfed eman an digoll:

a/ en abeg d'ar Person a brofe, hag a oa profet: Mab Doue o profa e vuhez.

b/ en abeg d'ar garantez dreist a entane e galon, karantez emouiziek dreist (conscience éminemment). "Tad, pardonit d'ezo, n'ouzont ket petra reont"... Met Hen a car petra ra.

Kasoni evit ar pec'hed, karantez evit e Dad a luske e Galon sakr war ar Groaz hag a lusk anezi da viken. Evelse e voe distroet ar grouadelez a-bez daved an Tad evit e veuli da viken, rak Hen a oa he fenn.

II. HON DASPRENIDIGEZ.

12) Finvez (finalité) hon Dasprenidigez

N'eo ket trawalc'h d'an Tad beza enoret ha karet gant e Vab hep hen beza ivez gant ar bec'herien distroet d'ezan, gant gouenn Adam pardonet ha dasprenet.

N'eo ket trawalc'h da Jezuz renta e-unan gloar da Zoue e Dad hep hol lakaat ni ivez d'hen ober adarre. Distaget eo bet e bobl dioutan gant ar pec'hed; Jezuz a venn (a fell d'ezan) adc'hounit beli (galloud) warni. Binnan sklavelez Satan eman; hec'h adkayout, he zenna a-zindan e c'halloud a vo gloar ar C'hrist. Setu end-eeun bolontez Doue an Tad.

Evelse e vo diskouezet trugarez Doue evit an den. Heman n'hall ober netra anezan e-unan evit e silvidigez. A-berz Doue e teuio d'imp beza douget d'e garout a-nevez. Jezuz a varvo evit an holl hag evit pep hini, o rei d'an nsp a garo tu da veza salvet.

Setu e pedenn velegel Jezuz Krist unan eus e gomzou hag a ziskler war eun dro holl finvesiou hon dasprenidigez: klod an Tad, klod ar Mab

en em c'hraet den, santelidigez an dud - "Tad, deuet eo an eur, klodusaet (roit gloar) ho Mab, evit ma viot klodusaet gantan; rak beli war bep den hoc'h eus roet d'ezan evit ma roio ar vuhez peurbadus da gement hini hoc'h eus fiziet ennan." (S. Yann, XVII, 12)

22) Met perak eur maro ken kriz?

E mister hon dasprenidigez eo diskouezet war eun dro trugarez ha justis Doue.

Trugarez evidomp, dre ma n'hell an den kouezet ober netra evit en em adsevel, ha dre m'en deus an Tad degaset e Vab e-unan evit hon dasorc'hi. Kement eo bet karet mab-den gant an Tad m'en deus kaset er bed e Vab unganet (unigenitus) d'e advuhezekaet (da rei buhez d'ezan en-dro).

Met war eun dro eo diskouezet justis Doue pa c'houlenn striz paeamant ar pec'hed. N'eo ket diganimp eo goulennet, met digant Jezuz. An Tad a c'helle pardoni, ha netra ken; koulskoude plijet eo bet d'ezan ober ahendall. Gwir eo c'hoaz he deus pep oberenn ar C'hrist eun dalvoudegez divent en abeg d'ar Person oc'h oberia. Evelse n'oa ket ret da Jezuz Krist gouzanv ha poania evit kinnig d'e Dad eun digoll divent. Met justis Doue en em ziskouez en eur c'houlenn, er pezh n'hall ket beza divent, en oberennou an natur-den evel natur-den, ar muzul barr ha paeamant hon dle betek ar munuta. Evelse e vo kaset da benn izelegez Hon Salver pa varvo war ar groaz vezus. E boaniou a vo barr o muzul pa varvo er c'hrista doare.

Goulennet en deus an Tad kement-se evit e c'hloar. Sentidigez Jezuz, o rei enor ha karantez d'e Dad, a yelo betek ar maro ar c'harva. En em izelaet eo evit meulodi Doue, neket hepken betek kemer stumm eun den, stumm ar sklav, o tont da veza henvel ouz an dud ha diskouezet evel den e kement tra 'oa anavezet dioutan, met "en em izelaet eo bet c'hoaz o senti betek ar maro, ha maro ar Groaz". (S. Paol, Filip. II, 6-II)

War eun dro e kavo ono ar C'hrist e vrasa klod. Klodus-oc'h eget gounit e bobl hep poan ebet e vo d'ezan hec'h adkavout dre an emgann kalonok-se. Pa vez stourmet diboan, e vez trec'het dic'hloar. En abeg d'e Basion eo Jezuz an Trec'hour Meur, an trec'hour dreist. E-giz micherourien maro ar C'hrist e vo laket an diaoul hag ar Juzevien, oberourien ar pec'hed; met diskaret e vo an droug gantan e-unan. Gantan e-unan e vo diskaret galloud an diaoul, tad-

koz ar pec'hed hag ar maro. A-hed e vuhez e stourm Jezuz enep Satan evel eur person ouz eur person all. Enebourien int, an eil o klask kaout peg war egile, nemet o oar Jezuz pegoulz e roio lamm d'ezan. O lakaat ar Juzevien d'en em sevel a-enep da Vab Doue, ouz o atiza d'e varn d'ar maro, e sonj an diaoul e veuzi er vez hag en dismegans ha skei gantan eun taol dic'houitus, en em ziskleir ennan war eun dro e holl gasoni. Met en eun dro c'houek a-berz Doue, ha dic'hortozet gant an enebour, eman distroadet pa gave d'ezan gounit. Trec'hi a ra Jezuz war gement pec'hed a zo o kinnig d'e Dad e garantez krenvoc'h ha prizioc'h eget an holl fallagriez enep. Trec'hi a ra war Satan evel mestr an den, o paea da Zoue kement a oa dleet gantan. Trec'hi a ra war ar maro, o c'hounit ar gwir da adsevel e-unan ha da adsevel en o gloar ar re a vo stag outan. Evelse eo bet diskaret an diaoul gantan e-unan, ha touellet en eun taol-gwidre dreist-eston.

3e) Hon unvaniez gant Jezuz Krist.

Jezuz Krist a bae evidomp, en hol lec'h. Pe gentoc'h, lavaromp gant sant Paol, paeet hon eus e Jezuz Krist, kenvarvet omp gantan, kenadsavevet gantan.

Studiomp eur pennadig ar mister-se.

Mab Doue o tont da veza krouadur a oa, en abeg da veured (majesté) e Berson, roue an holl grouadurien, an hini penna, an hini uhela anezo. Er ster-se (en ce sens-là) dioustu ez omp stag ouz ar C'hrist. Met kalz strisoc'h c'hoaz eo an ere a liamm ac'hanomp outan.

Deuet er bed-man da veza krouadur, en deus kemeret an natur-den. Etouez an dud, Hen eo an hini kenta, hag evel den end-eeun. Patrom dreist (type supérieur) an denez eo e pep doare, n'eo ket hepken en abeg d'e bersonelezh, met ivez en abeg da gloker e natur-den. En e gorf gant e gaerder, met dreist-holl en e ene. Roet eo d'ezan largenteziou e Dad: ar c'hras-santelaat gant eeunweladur (vision intuitive) natur Doue. Ouspenn-se ez eo donezonet c'hoaz e spered gant eur skiant kenganet (innée) hag enroet (infuse), a-stumm gant ar ouiziegez naturel d'an den a implij kealiou (idées) distag. Gant ar skiant-se ec'h anavez an holl grouadelezh ha pep krouadur, an holl dud ha pep den.

N'a ket e ouiziegez hep sevel karantez en e galon. An holl ha pep hini en deus c'hoantaet adkas gantan daved e Dad. "Jezuz Krist en deus karet ac'hanomp hag en em roet e prof evidomp". (Efez. V, 2) "Va c'haret en deus hag en em roet evidoun". (Gal. II, 20)

Ni holl ha me va-unan, emomp dindan e sell, gouzout a ra piz ar pezh ez oun ha kement a ran e pep degouez eus va buhez. Douget oun en e galon.

Muioc'h a c'hellomp lakaat c'hoaz. Jezuz Krist, o veza den, a zo eus hon gouenn. Deuet eo da veza kar d'an dud pec'her, dre gemer korf eus ar Werc'hez Vari. Bez'eo unan ac'hanomp, gouzanvet gantan holl heuliadou (conséquences) ar pec'hed, war-bouez ar pec'hed e-unan. Gant se, en eun doare striz meurbet, eo penn-rener an dud pec'her, merket evit an holl, kaset d'ober silvidigez an holl. Hen a zo Mab an den; Hen eo mab-den en eun doare dreist.

Setu perak pa varv Jezuz e varvomp gantan, pa adsav trec'hour war ar maro hag ar pec'hed, ec'h adsavomp gantan, ennan. Mab-den ennan a ro digoll da Zoue hag a c'hounez e c'hrad vat. Kentiz, en abeg kenta (en principe), da lavarout eo en e bennrener, eo salvet pep den. Ne chomo ken d'ezan nemet beza staget ouz Jezuz Krist gant nerz ar Sakramantou hag en em gevrea gantan dre e youl evit resev ar c'hras gounezet evitan.

49) An Aberz-paea (sacrifice expiatoire).

Eur ger hag a zispleg doare hon silvidigez a denn warnan hon evez er Skritur sakr: "dasprenidigez". Dasprenet omp bet, prenet en-dro. Klaskomp hen meiza.

Gwechall e veze lavaret "dasprena" evit paea e frankiz d'eur prizoniad pe d'eur sklav... Sklaved oamp neuze, hag en eur vervel war ar groaz en deus Hon Salver paeet evit hon frankiz.

Koulskoude, n'eo ket an hanvaladenn (comparaison) da veza kaset da benn. Daoust d'an den beza kouezet dindan sklavelez Satan o senti outan en e bec'hed, n'oa ket da heman e oa dleet eun dra bennak; kentoc'h e oa dleet d'ezan beza kastizet evit beza touellet an den hag ijinet e goll. Da Zoue avat e oa dleet dic'haou a-berz an den; rak dismeganset e oa bet gant e zizurz, breset gantan e wiriou. O paea d'an Tad evidomp, en deus Jezuz rentet d'imp ar c'hras ha divec'hiet ac'hanomp diouz sklavelez Satan. Gant ar pec'hed n'hellemp netra enep atiziu (suggestions) Satan, taolet distaolet e oamp ganto, ha ne oamp ket gouest d'en em zishuala. Gwir sklavelez e oa kement-se, pegwir beza sklav eo beza dindan veli (galloud) didorrus unan bennak, garv ha c'houero, ha rankout ober kement a blij d'ezan. Hogen, roët d'imp gras Doue en-dro a-berz Jezuz Krist, e kavomp nerz da herzel: ne vank ar c'hras-skoazell da nep den; ha gant ar c'hras-santelaat ez omp adlaket e mignoniez Doue, barrek da gaout ar baradoz.

Met pa zeue Hor Salver da baea evidomp, ne oa ket d'ezan merka an divizou, met d'an Hini a oa bet dismeganset, da Zoue. Hon a c'hellje goulenn ar pezh a garje, netra zoken ma hen karje. Evelato, evel hon eus lavaret en-araok goulennet en deus piz kement a oa war gont Mab-den.

En tu-hont da gollidigez ar c'hras evit e ene, e oa bet ivez skoet Adam gant eur c'hastiz evit e gorf: ar boan hag ar maro. Prometet e oa bet se d'e bec'hed: "Mar tisentez e varvi". Gant reizder eta en doa barnet an Aotrou Doue. Ha taolomp evez: bez' e oa ar maro-se hep esper da adsevel da voo. Barnet e oa mab-den d'ar maro grons. Araok mervel e oa e lod gouzanv ha poania: "Milliget e vo an douar en abeg d'it; ne daolo nemet drein hag askol. Dibri a ri da vara diwar c'houezenn da dal, ken na zistroi en douar ma 'z out bet tennet dioutan." Paea dle hon poan hag hon maro a oa goulennet digant Jezuz evit kaout gwir d'hon advuhezekaad (revivifier), korf hag ene.

"Evit gwir, hor c'hlenvedou a zouge-hen, gant hon glac'hariou e oa en em vec'hiet... Gloazet eo bet en abeg d'hon pec'hedou ha skoet evit hon fallenteziou. Warnan eo kouezet ar c'hastiz a dalvez d'imp ar peoc'h, ha gant e vlonsou ez omp bet pareet... Mennet en deus Yaweh e derri gant ar boan. Met p'en devo e ene kinniget an aberz-dic'haoui, e welo d'ezan eul lignez, astenn a raio e zeiziou..." (Isaias, LIII, 4-II)

Ne dalv ar boan evelato nemet gant karantez, n'eo ket drezi hec'h-unan, met dre ma c'houzanve hon Salver a youl kaer evit gloar e Dad. Lazet eo bet gant ar Juevien dre ma felle d'ezan o lezel d'ober; panevet-se n'hellent netra. Mab an den a zo en e c'halloud lezel hag hec'h adkemer pa gar.

5e) Penaos e c'helle Jezuz kaout poan

Gouzanvet en deus hon Salver korf hag ene. Met n'eo ket didalvoud teurel evez en deus e spered kavet poan en abeg d'e gorf ha n'eo ket anezan e-unan. Droug ar spered e-unan eo fazi ar reiz (intelligence) ha pec'hed ar mennerez (volonté). E Jezuz avat ne oa na fazi na gwall-youl. Gant eeun-weladur Doue e oa barr e spered a ouiziegez hag a levenez. Dre ma n'hell ket ar skiant dreist-se beza displeget gant gerioù (a dalv hepken evit sonjou disrannet ha lodennet) e oa kaeraet spered Jezuz Krist gant eur skiant kenganet, d'ezi doare hor skiant-ni gant reizadou disrannet. Gant ar ouiziegez-se ne c'helle ivez e youl nemet kaout levenez o karout diouti meurbed Doue.

A-berz e gorf ne c'houzanvas ket ar c'hoantegeziou diroll a zo ennomp heuliad ar pec'hed. Ganet hep obererez ar c'hig, e oa peurreiz e gorf.

A-ziavaez e c'helle gouzanv, beza skoet betek beza lazeta, daoust ma ne oa nemet gant hel lezel a rafe. Koll ar vuhez a zo bepred euzus evit an natur-den. Gallout a rae ivez kaout dismegant digant an dud, dispriz seul grisoc'h evitan ma ouie splann e veurded hag an doujans dleet d'ezan.

Koulskoude se n'eo ket trawalc'h da ziskleria d'imp penaos en deus bet poaniou Jezuz Krist. N'en deus ket gouzanvet hepken abalamour d'ar pezh a skoe gantan a-ziavaez, met ivez abalamour d'ar pezh a ouie dre e skiant kenganet.

Epad e vuhez, n'he deus ket pouezet ar ouiziegezh-se war e faltazi hag e c'halloudeziou-santout, d'o lakaat da fromi. Met adalek mare e dremenvan e liorz an Olivez, ne voe mui dalc'het, met lezet nerz ganti da leunia e santerez (sensibilité), kement ma voe laketa da heugi dirak taolenn hudur pec'hedou ar bed, ma skuilhas gwad e gorf gant an hiris (épouvante). Eun euzadenn e oa e gwirionez taolenn holl dorfedou ar bed, an holl ha pephini gwelet splann en o direizded betek al lazidigezh-Doue (déicide) a oa o tostaat davetan. Glac'har, enkrez, barr an anken a voe neuze e lod. Ha gant se eo bet poaniou Jezuz dreist d'ar pezh a c'hellomp skeudenni.

Evelse e pae Hor Salver hon dle da justis Doue. Gouzanvet en deus en abeg d'e gorf, en e gorf, en doare ma 'z omp salveta gant e gorf. Eus hon gouenn e oa bet kemeret evit rei d'ezan tu da vervel en hol lec'h. Setu perak kement tra a vo graet gant korf Jezuz a dalvezo evidomp war dachenn ar c'hras hag an ene. Maro e gorf a vo hon maro d'ar pec'hed. Adsavidigezh ha pignidigezh e gorf a vo ganimp gounidigezh ar c'hras. Gant sakramant an aoter, sakramant e gorf, e vo lodennet da bephini frouez e varo hag e advuhez. Hag e Iliz a vo graet anezi e Gorf kevrinus (mystique).

69) Lid-aberz (sakrifis-diavaez) — lid = cérémonie; aberz = sacrifice

Dre ma profe Jezuz Krist e sakrifis evit an holl dud a oa da sacheta d'e heul, e oa ret e vije diavaez e ginnig.

Eul lid-aberz eo stumm diavaez eur prof diabarz. Diskouez a ra d'an daoulagad ar pezh a sonjer en doun. Eun arouez (signe) ez eo. Met evel pep arouez, houman a c'houlenn dindani eun dra wirion, prof ar galon; n'houl ket beza didalvoud.

N'eo ket ret d'eul lidaberz beza eul lazidigez. An doare poanuis ha glac'harus er sakrifis a zeve (découpe) hepken eus ar pec'hed a zo da zic'haoui.

Sakrifis Jezuz eo e Easion, a grog gant e dremen van e liorz an Olivez evit kenderc'hel betek e varo war ar groaz. Diskleriet eo gantan e sonjou diabarz: e gomzou, e jestroù a ziskouez e sentidigez ouz e Dad hag e garantez evidomp. Ha gwelout a reomp ivez kastiz ar pec'hed en e boaniou dreist, kasoni dall ar bec'herien o klask laza Mab Doue.

Rakskeudennet e oa bet an aberz-se gant sakrifisou Mab-den. Etouez ar re-man, eo bet degemeret dreistholl gant Doue reou Abel, Abraham ha Melkisedec'h, meneget e kanon an oferenn, rak ar re-man a selle gant feiz ouz an hini da zont evel ouz an digoll meur hag an dic'haou gortozet.

Evelse eo bet kaset da benn an aberz a zo hon distro etre divrec'h an Tad, an hini a zigor d'imp dor e galon. Gant ar pec'hed e oamp distaget diouz Doue, disrannet. Eun islonk (abîme) a ziskoueze e frailh etre Doue ha Mab-den, ha tu ebet da heman da dremen. Gant trugarez Doue eo bet kaset Jezuz da adstaga ar pezh a oa bet diframmet. Ennan e-unan, o veza Hen war eun dro Doue ha den, e voe adstrollet ar pezh a oa da unani, an douar hag an nenv. Met evit ma c'hellfemp ni ivez tremen etrezek Doue, e oa ret aberz hon Salver. Leuniet eo bet gantan betek ar barr an islonk ec'hon (énorme). Kompezer eo Jezuz, adunvaner. Breman omp kaset gantan, war e lerc'h, betek an Tad, e kreiz levenez an Dreinded. Breman eo adkavet ganimp hon pal, mar hen youlomp. An hent a zo Jezuz Krist, unvaner ebet nemetan, kompezer nemetan. Krouet gant karantez an Tad, e tistroomp davetan e Jezuz Krist o profa e sakrifis hag hon hini. Evelse ar grouadelez, kaset gant dorn an Aotrou en ec'honder (espace) hag en amzer, a zistro adarre d'he C'hrouer. N'eo ar bed nemet eul lusk mont-dont eus Doue da Zoue. Met dihenchet e oa ar bed gant ar pec'hed; ne zistroe ken d'an Tad. Adkavet en deus an hent gant Jezuz Krist: "Ego sum via".

EIL LODENN

RESPONT AN TAD . AN DEGEMER .

Eur c'hontrad a vez graet gant bolontez daou zen oc'h en em glevout war divizou. Hon dasprenidigez a zo anezi eun emgleo, eur c'hontrad. Doue an Tad en doa merket an divizou, priz hon unvaniez hag hon distro a oa sakrifis

ar Groaz. Asantet eo bet gant Jezuz, paeet gantan ar gont merket. N'helle an Tad nemet degemer.

Adal maro Jezuz, eo graet eta an unvaniez, adstaget omp ouz an Tad, degemeret gantan.

Koulskoude mankout a rae d'an degemer beza disklaeriet splann en diavaez, evel ma oa bet diskouezet splann en diavaez paeamant ar priz, maro Jezuz war ar Groaz. Daoust da heman chom tri devez er bez, evit ma vo diarvar evelse evidomp gwirionez e varo, ne chomo ket e gorf en douar. Adalek e huanadenn ziweza eo gounezet gantan ar gwir da adsevel ha da bignat e gloar e Dad. Ne zale nemet evit lakaat e ziskibien d'hen anavezout gwelloc'h. Chom a ray war an douar gant e gorf dasorc'het (ressuscité) daou ugent devez evit rei d'an Ebestel testeni eus ar burzud c'hoarvezet, kelenn d'ezo eman breman a-berz e Dad evitan mare ar c'hlod (gloar) hag al levenez. Ar C'hrist adsavet en em ziskuilh evel an Aotrou roet d'ezan pep galloud war an douar hag en nenvou. Dreist-holl ez eo mestr an eneoù d'o dishuala diouz ar pec'hed, ha d'o staga outan evit o silvidigez.

Abarz ma teuo ar Spered Santel, gant puilhder ar c'hras, eo ret da gorf Hor Salver pignat d'an nenvou dirak sellou e ziskibien, en eun doare gwelus (visible). Ret eo ma tiskuezo Doue an Tad e tegemer e Vab e santual an nenvou. Neuze e tiskenno ivez warno ar Spered Santel en eun doare gwelus, pa vint lusket da brezeg dispont, da gomz yezou dianav, da vont betek pennou pella an douar. Ha neuze e vo roet ar c'hras gant ar sakramantou, dre aroueziou (sinou) diavaez ha gwelus. Galloud en devo neuze ar C'hrist da oberia dre holl venvegad (organisme) an Iliz, o tigeri evelse eur marevez nevez, hini obererez diavaez an Iliz dindan nerz ar Spered Santel.

Setu perak n'eo ket klozet an Aviel gant gouzanv ha maro hon Salver, met gant e adsavidigez hag e bignidigez, a zo merk e drec'h war galloudou an droug ha diskouezidigez degemer an Tad.

Maro hag adsavidigez Jezuz, setu an daou du eus an hevelep kevrin (mister), daou du disrannus (inséparables) an eil diouz egile.

"Mab an den a lez e vuhez hag hec'h adkemer pa gar", eme Jezuz en e Aviel; Doue ma 'z eo, e c'hell en em adsevel e-unan. Met ne ra netra nemet sentus ouz e Dad. Adkemer a ra e vuhez evel adroet d'ezan gant e Dad. Hen goulennet en doa araoch mervel, en e bedenn velegel: "Klodusaet em eus ac'hanoc'h war an douar, kaset em eus da benn an oberann ho poa roet d'in da ober. Ha breman

d'ec'h eo, Tad, va c'hlodusait en ho kichen er c'hloar-se a oa va hini en ho kichen arack ma voe ar bed." (S. Yann, XVII, 4-6) N'eo ket hep abeg eta e kan an Iliz en amzer Bask ar psalm II7 gant ar gwerzennad-man: "Dorn dehou an Aotrou en deus diskouezet e nerz; dorn dehou an Aotrou en deus va uhelaet dreist!" (Allelouia ar pevare sul goude Pask).

— K L O Z A D U R —

..... D o a r e P a d u s a r M i s t e r

Aberz Jezuz Krist a bad da viken. Sonjou ha luskadou e spered war ar Groaz a chom da viken en e vez (intelligence) hag en e youl. E garantez evit e Dad, e gasoni ouz ar pec'hed, e nerz-kalon a-enep pep fallentez n'eus distenn ebet ganto.

E sakrifis-diabarz, an hini penna, a zo digemm da viken. Bepred eo lusket holl galon ha youl Jezuz Krist davet e Dad gant ar garantez leun barr en deus gounezet en e varo.

Ar pezh a zo kemmet eo al lidaberz, da lavaret eo doare diavaez ar sakrifis. War ar Groaz eo bet skuilhet gwad hon Salver. War an aoter n'eo ket gwadek ken: adskeudennet eo en eun doare kevrinus (mystique) mister ar C'halvar, dindan spesou ar bara hag ar gwin. Sellout a ra lidaberz an aoter ouz hini ar Groaz evel ouz ouz he fennpatrom.

Pa oa Jezuz o vervel, ne oamp ket e-harz ar Groaz evel sant Yann hag ar Werc'hez evit kinnig da Zoue sonjou kalon hon Salver. Breman avat e c'houlenner diganimp profa, ni ivez evit hor c'hont, ar pezh a zo bet kinniget en hon ano, profa Jezuz Krist, an dic'haou meur evit ar pec'hed, ha, war eun dro gantan, ar pezh ez omp-ni ha kement tra a zo stag ouzimp. Evelse e vo kevreet (associés) hor c'halonou gant hini ar C'hrist ha digor e vimp da resev puilhder ar c'hras. Ne dleomp ket neuze chom didalvez evel pa ne vefe ket graet evidomp sakramant an Aoter.

A-gevret gant Jezuz Krist, unanet gantan, meulomp Doue an Tad. Ennomp e kri ar Spered: "Abba, Tad". Hag evelhen omp lakaet gant an Iliz da bedi: "Vere dignum et justum est, aequum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere, Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus..."

"Per Ipsum, et cum Ipso, et in Ipso est tibi Deo Patri in unitate Spiritus

Sancti omnis honor et gloria!"

Dleet ha mat eo gwirionez, reiz ha yac'hus e rofemp d'eoc'h
bepred hag e pep lec'h hon bennoz d'eoc'h, Doue santel, Tad holl-c'halloudek...
Drezan ha gantan hag ennan eo roet d'eoc'h, Doue an Tad, a-unan
gant ar Spered Santel, pep enor ha gloar!"

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Setu aman eun daolenn hag a zisklerio ar pezh hon eus displeget
diwarbenn Sakrifis ar Groaz hag hini an Aoter.

W A R A R G R O A Z

E N O F E R E N N

Prof diabarz

Hini ar C'hrist	An hevelep hini
Hon hini evel profet gant ar C'hrist	An hevelep hini
Hon prof evel profet ganimp-ni	Tra nevez

An doare-diavaez

Ar Groaz
sakrifis gwadek

Sakramant an Aoter
sakrifis diwadek dindan
spesou ar bara hag ar gwin,
skeudenn hag arouez an hini
kenta.

Maodez Glanndour

==*==*==*==*==*==*==*==*==*==*==*==*==*==*==*==*

Eur fazi am boa graet...

Er bajenn "kent-skrid" a zigore hon niverenn genta, e oa hano
ganin eus ar c'helaouennoù hon eus e brezoneg: "Ne gomzan, eme ve, nemet eus ar re
a zo renet gant eur spered kristen". Hag e lakis hanoioù "Feiz ha Breiz", "Dihu-
namb", "Breiz". N'ouzon ket pe diaoul a oa war va zro evit ober d'in lezel a-
gostez "Ar Vuhez Kristen", skrivet gant an Tadou Kapusined. He resev a raen hag
a ran bep miz, eun dudi a gavan ouz he lenn... ha tremen a reas hec'h hano a-biou
ve fluenn pa voe meneg eus kelaouennoù brezonek "renet gant eur spered kristen".

Gouzout a ran n'en deus ket an Tad Medard sonjet evit-se lakaat
bec'h da sevel etrezomp, pell ac'han. Ma oan chomet sioul diwarbenn Ar Vuhez Kris-
ten, ne oa nemet dre zisionj. Ha setu en taol-man em eus komzet awalc'h anezi!

A D R E U Z · L E N N

GWALARN MIZ GENVER.

I. Eur vojenn digant Roparz Hemon, a-enep "freuzerien ar Brezoneg", da lavarout eo ar re a labour da beurreizha an doure skriva. Ar wirionez a vo gantan ma vez dispennet reizskrivadur Gwalarn evit diazeza egile.

II. Petra bennak a sonjer diwarbenn ar brezoneg uhel hag ar brezoneg-pobl, me a gav d'in ez eo Divi Kenan Kongar unan eus hon brasa skrivagnerien. Ijinet-dreist ez eo da glevout stummou ha kenveriou danguz an traou. Met perak eo ken kigus e gontadenn "Gant blaz an avalou ruz"? Ne welomp ket penaos e vefe e skrid gwelloc'h a-se. Rak, mar hon eus komprenet mat, displeg a ra c'hoant hag enklask an den d'eur gened divrall. Abao testenn (texte) goz "Kondle ar Flamm" (Art an unvab eo anvet ivez) e lennegez Iwerzson, betek ar "Run-Heol" gant Jakez Riou, o tremen dre "Kanou en Noz" Xavier de Langlais, e vo bepred an danvez-se etouez pennvenezioù al lennegez keltiek. Met ar blaz kigus-se a zo e kontadenn Kongar ne ra nemet tenvalaat ar ster-se.

III. Start ha stank eo stumm Kongar; re laosk e vefe kentoc'h hini Yeun ar Go. "Al laer dienn" a zo dedennus (attrayant). Santout an dianav en-dro d'imp ha nerziou diaoulek e-kuz a zo fromus hag eur sonj ez eo bet esmaet (ému) gantan spered Breiz a-viskoaz.

IV. Eur gontadenn-bobl "Matu". Duhez, nerz, fent, goap. Dispar evit ar vugale.

+ + + + +

GERIOU GALLEK HA BREZONEK REIZET DIOC'H AR STER. Gant F. Vallée. Editions Armorica, Carhaix, 1937. Eil levr. 12 lur.

Setu aman an eil levr hag an hini diweza eus al labour-se kaset da benn gant Abherve. Meulomp da genta an nerz-kalon a laka anezan da da labourat hep ehan daout d'e yec'hed beza gwanoc'h breman.

An eil levr-man a zo hep mar pouezusoc'h eget an hini kenta o veza m'eo renket ennan ar geriou-gouiziegez, ar re eus hon yez a zo muioc'h kuzet da galz beteg-hen.

E dibenn al levr ez eus bet laket notennoù diwarbenn Istor ar Brederouriezh en Europa betek an amzer vremen, elc'h ma kaver troet e brezoneg kement ger a ve ezomm evit kas da benn eur studiadenn doun diwarbenn an danvez-se. Gant

kalz a evez eo bet savet. Klasket ez eus bet trei e brezoneg diwar meiza ha prederia, ha n'eo ket trei ger evit ger al lavarennou implijet gant al latin hag ar gresianeg. Geriou nevez a zo bet ranket kinnig aman; awechou ar ger merket a zo dishenvel diouz an hini merket e Geriadur bras an Ao. Vallée, dre ma 'z eus bet kavet gwelloc'h abaoe. Evelse "Feiz-doue-oniez" a zo bet kemeret evit "Theologia", o lezel ar ger "doueoniez" evit "theodicea" pe studi Doue diouz poell an den. Gant labourat e vez graet evelse kavadennoù.

Evit kompren talvoudegez ar geriou-gouiziegez, eo ret gouzout mat ster ar gourfengeriou (le sens des suffixes), a zo striz e brezoneg. Evit meiza mat ar yez, arabat o c'hammgererout. Setu hiniennou anezo implijet dreist-holl er brederouriez:

- er = an hini a ra eun dra bennak, en eur ster ledan: kaner, klasker, miliner
- erez = an ober sellet en eur ster ledan: "meizerez", intelligence au sens de activité intellectuelle; "santerez", sensibilité au sens de activité sensible. Evit "faculté intellectuelle, faculté sensible", e ster ar Skolbrederouriez (philosophie scolastique), e vo lakaet "meiz", galloudez-santout.
- our = an hini a studi hag a gelenn an dra-man 'n dra. Evelse "hollarvarour" eo an hini a laka pep tra da arvarus.
- ouriez = kelennadurez pe doare-ober an den-se, kelennadurez ha doare-ober na vez ket sellet outo evel gwirion hag a c'hell beza falz ha direiz; "hollniverelouriez" a zo kelennadurez Putagoras a laka an niver da zenvez an holl draou.
- oniez = a dalv da verka ar skiant klasket pe berc'hennet gant gwirionez, diouz an dra hec'h unan.
- oniour = an hini a studi evit tizout ar skiant wirion-se.
- ek a verk doareou diavaez, evel an danvez, ar stumm, an dro-spered, ar perc'henn. Skouerioù: priek, kelec'hiek, izelek, eur menoz platonek (a gaver gant Platon)
- el a verk eun doare kuz ha doun en traou. Evelse "speredek" a dalv: a zo spered d'ezan; met "speredel" a dalv: a zo hervez doare ar spered. "Dreistel" = transcendental. "Doueel" = doare en Doue. "Doueoniek" a dalv: studiet gant an doueoniez; "doueoniel" a dalv: a zo diouz stumm doun an doueoniez. "Platonel" = a zo diouz kenreizadur (système) Platon.
- egez a vez dibenn an ano kadarn (substantif) deveret eus an ano gwan -ek.

Evelse "talvoudegez" = doare ar pezh a zo talvoudek

"platonegezh" = doare ar pezh a zo platonek.

-elez ano kadarn deveret eus an ano gwan -el : "dreistelezh", transcendance.
-ad a vez lavaret diarbenn a/ eun dra, da verka ar pezh a zo kemeret pe ar pezh a vez graet war e dro. Da skouer, "ar sellad" eo kement a zo sellet outan (objekt, e galleg); "ar meizad" eo ar pezh a zo meizet (conceptum, intellectum, e latin - n'eus ger ebet da dalvezout e galleg).

b/ an den, da verka e chomlec'h, e vro, e vefe diskibl da... Ha setu "Platonad", diskibl da Blaton. Diwar ar ger-se e vez stummet "Platonadegzh", kelennadurezh diskibien Platon; ha "Platonadelezh" en eur ster dounoc'h.

-adur a verk an ober sellet en dra oberiet. Da skouer, "meizadur" = ar meiza sellet en oberenn tarzet er spered. Al "lennadur" eo an danvez lennet.

"Kelennadur a dalv an danvez kelennet.

-adurezh = doare ar pezh a zo merket gant -adur. "Kelennadurezh" = doare ar pezh a zo kelennet: eur gelennadurezh a zo kristen pe digristen; n'eo ket berr pe hir, met evelse eo eur c'helennadur, hag eur gelennadenn (cours d'un professeur).

-adenn eo awechou stumm gwregel (forme féminine) ar ger -ad, awechou eo tost d'ar ger dibennet en -adur.

Koulskoude, ez striz, e talv da verka eun oberenn distag. Eur selladenn a zo eun taol-lagad; eul lennadenn a zo eul "lenn eun dra bennak; eur valeadenn a zo eun dro-vale. Re lies, siouaz, e vez kemeret -adenn evit -adur, hag an eil evit egile.

Setu aman eur bomm-lavar (frazenn) da ziskleria ster ar gourfenngeriou-se: "Mont a reas d'ober eur weladenn da Vro-Skos; hag eur wech distroet e tisplegas d'in e weladurioù (ses vues) diarbenn an dud en doa merzet; hag e kavis e oa gantan eur weladurezh doun eus ar vro!"

-idigezh a dalv da verka an ober o veza graet, da lavarout eo o vont d'e bal. (-idik a zo an hini a glask eun dra bennak, a zo tuet da...; evelse klanvidik = a zo techet da veza klanv).

Diforc'h a zo da lakaat etre -adur hag -idigezh, ar pezh na vez ket graet bepred. Eun troadur a zo an danvez troet, an droidigezh a zo ober an trei. Skouer: "Ober a reas kalz troidigezioù, met n'eus chomet troadur ebet war e lerc'h, o veza e wreg devet e baperou."

Trawalc'h eo kement-se da verka ez eus gant ar gourfenn-geriou e brezoneg eun dalvoudegez d'ezo o-unan ha na vez ket kavet bepred o far e galleg. Biskoaz ne vo taolet pled awalc'h ouz o ster resis, rak kemer ar ger dereat eo perz ar gwir skrivagner.

M.G.

XX

Prezegenn BOSSUET da Sul Fask 1681

"Christus resurgens ex mortuis jam non moritur"

Jezuz Krist savet a varo da veo ne varv mui (Rom.VI,9)

"Jezuz Krist savet a varo da veo ne varv mui", evel ma lavar d'eomp sant Paol; hag ouspenn ma ne varv mui, e kenver lezennou justis Doue ne dlefe beza maro morse. Rak "ar maro, eme an Abostol c'hoaz, dre ar pec'hed eo deuet er bed" (Rom.V,12) hag "ar maro a zo kastiz ar pec'hed" (VI,23). Pegwir eo ar maro kastiz ar pec'hed, e tlee chom divarvel an hini a oa dinanna a bep pec'hed; ha ma 'z eo gwir en defe an den bevet da viken dilui eus lezennou ar maro en eur chom dibec'h, penaos ne ve ket bet Jezuz, ar santelez memes, beo bepred ha bepred eürus. Ouspenn-se taolomp evez penaos, o veza unanet gant Ger Doue (Verbum Dei), hag a zo ar vuhez dre natur, e tenne natur-den Jezuz Krist ar vuhez eus ar vammenn uhela. Abalamour da-se, n'en doa ar maro netra da glask elec'h ma oa ar vuhez barr-leun ha ma oa dao da Jezuz Krist mervel, n'halle ket beza evitan e-unan, nag evit senti ouz lezenn ebet graet evitan, met evidomp hepken hag evit dougen poan hor pec'hejou. Graet en deus kement-se, ha, lakaet e renk ar re fall, evel ma lavare Izaiaz, en deus tennet e huanad diweza war ar groaz 'tre-kreiz da zaou laer: "Mervet eo bet eur wech d'ar pec'hed", eme an Abostol, da lavaret eo douget en deus an holl boan evit e zigoll - Peccato mortuus est semel - ha breman e vev da Zoue: "Vivit Deo" (Rom.VI,10). Kregi a ra gant eur vuhez nevez, gounezet gantan an divarvelez leun a c'hloar. Bevit, Salver Jezuz, bevit da viken: ar vuhez, ha n'eo ket bet lammet diganeoc'h dre heg, met ho peus roet anezi a benn kaer evit silvidigez ar bec'herien, a oa da veza roet d'eoc'h en-dro. Dleet e oa se, hag, evel ma kan en Apokalups ar sperejou eürus, "an Oan en deus kinniget e vuhez evit ar bec'herien a zo din da gaout, evit ar maro en deus gouzanvet dre senti, ar c'hal-loud, an nerz, renk Doue"; da lavaret eo, din eo da sevel a varo da veo, evit ma 'n

em skuilho war e benn abez eur vuhez douceek ha ma vezo Hen da viken, dre e c'hloar, brasa dudi an dud hag an aelez, evel ma 'z eo o harp hag o skoazell dre e c'halloud.

Aze eman, e berr gomzou, ar pep douna eus ar mister:ret e oa lakaat an diazez-se. Met misteriou ar relijion gristen, ouspenn ma 'z eus enno peadra da vaga hor feiz, a zo ganto efedou yac'hus eo mat d'eomp o foueza evit kemer kenteliou, rak-se dizroomp d'ar penn kenta ha lavaromp c'hoaz da-heul an Abostol sant Paol: "Jezuz Krist savet a varo da veo ne varv mui"; n'eus nemet buhez ennan hag ar maro ne gav peg ebet warnan. An dra-se eo a ra da lezenn an Aviel, a gas Hen ar c'helou anezi d'ar bed holl dre e Ebestel, beza bepred ken nevez ha nevesant bepred. N'eo ket evel lezenn Mozez, a oa d'ezi da gosaat ha da goueza: lezenn Jezuz Krist a zo atao nevez; al lezenn nevez, setu hec'h hano, he merk d'ezi hec'h unan; ha diazezet war c'halloud eun Doue savet a varo da veo evit chom divarvel, ez eo-hi nerzus ha gren evit atao. Hogen, d'al lezenn-se atao beo hag atao nevez, e oa ret kaout, evit hec'h embanna hag he seveni, eun Iliz hag a badje didermen. N'eo ket evel ar Sinagog, a oa d'ezi da vervel, savet gant Mozez, eun den hag a varvas war harzou an Douar santel elec'h m'he doa-hi da chom. Jezuz Krist, er c'hontrol, goude beza ganet e Iliz dre e varo, a sav adarre da veo evit kempenn d'ezi he stumm diweza; hag an Iliz-se, unanet gantan ha divarvel evel dan, ne varv ket muioc'h egetan. Setu aze daou seurt divarvelez na c'hell den ebet o lemmel digant Jezuz Krist: divarvelez al lezenn nevez, gant hini an Iliz-se skignet dre ar bed a-bez. Met setu aman eun divarvelez all ha na fell da Jezuz Krist kaout nemet diganeomp. Bez' e fell d'ezan beva ennomp evel en e izili hag enno mirout bepred ar vuhez en deus azkemeret enno dre ar binijenn. Rak evel dan e tleomp eur wech mervel d'ar pec'hed, evel dan chom hep mervel goude hon distro d'ar vuhez: sellout ouz ar pec'hed evel ouz ar maro, diwall da goueza ennan en-dro.

Ah! Jezuz Krist savet a varo da veo ne varv mui: azer eul lezenn nevez bepred, saver eun Iliz bepred digemm, penn izili bepred beo-buhezek: nag a frouez kaer eus adsav (dasorc'hidigez, réurrection) Jezuz Krist! Ha kenkoulz all ivez, nag a zeveriou striz evit an holl dud fidel, pegwir e tleomp: d'al lezenn-se bepred nevez, aznevezi hep ehan hon doare-beva; d'an Iliz-se bepred digemm, eur garantez didorrus; d'ar Penn-se, a fell d'ezan hor c'haout da izili bepred beo, eun gasoni ouz ar pec'hed gouest d'hol lakaat d'e gasaat da virviken muioc'h eget ar maro: setu aze holl frouez ar mister a enoromp hirio, ha teir lodenn ar brezegenn-man. Selaouit, kredit, tennit ho mad: ar bara a vuhez a roan d'eoc'h, en em vagit.

K e n t a L o d e n n

Eur gredenn nevez-tre a voe desket d'ar bed, pa skrivas sant Paol ar c'homzou-man: "Bevit evel tud varo adsavet da veo" (Rom. VI, 13); met e lec'h all e tispleg sklêroc'h petra eo beva egiz tud savet a varo da veo ha peseurt buhez nevez a c'houleñ diganeomp eun doare-komz ken nevez, pa lavar: "Si consurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quae sursum sunt sapite, non quae super terram" (Kol. III, 1-2) - "Mar doc'h adsavet da veo da-heul Jezuz Krist, klaskit ar madou a zo en nec'h, elec'h m'eman Jezuz Krist azezet en tu dehou da Zoue; tanvit madou an nenv, nann re an douar".

Setu aze komzou hag a ziskouez d'eomp gwir stumm al lezenn nevez. Al lezenn goz ne save ket an dud uheloc'h eget an douar, pa ginnige d'ezo goprou eus ar bed-man, gwelloc'h da skoazell ar re simpl eget da rei o gwalc'h d'ar re grenv; harpet evel ma oa war bromesaou madou dibad, ne lakae ket c'hoaz eun diazez start ha gouest da badout.

Met Jezuz Krist adsavet da veo a dorr en eun taol hol liammou ar c'hig hag ar gwad, pa laka lavarout d'eomp gant e Abostol: "Klaskit ar madou a zo en nec'h; tanvit ar madou a zo en nec'h". Aze eo pignet Jezuz Krist en ho raok da ziskouez d'eoc'h an hent, hag aze e tle beza douget gantan hoc'h holl c'hoantou. Hag an Iliz, sentus ouz ar gentel-se, a zigor ar sakrifis gwirion a ginnigomp bemdez dre ar c'homzou-man: "Sursum corda! - Uhel ar c'halonou!"; ha pa respontomp: "Habemus ad Dominum - Savet int ganeomp wardu Doue", holl war eun dro ec'h anzavomp petra eo gwir lezenn an Testamant nevez: gouzout ez omp graet evit an nenv ha trei hor sellou etrezek an nenv hepken.

Klevout a ran koulskoude ho respont divalo: "Ne doun-me nemet pri, ha c'houi 'fell d'eoc'h e vije va sellou stegnet 'trezek an nenv; ne glevan ennoun nemet mouez ar maro, ha c'houi 'fell d'eoc'h na vefe ganin nemet sonjou divarvelez! — Ar madou a re dit war o lerc'h, koulskoude, na pegen dister int! — Nebeut a dra, gwir eo, ha nebeutoc'h eget tra, mar kirit; met petra glasko eun den a netra evel don ma n'eo ket madou diouz e zoare?"

Gwirioneziou santel ar relijion gristen, testeni feal ha direbech roet gant an Ebestel war var o buhez d'o Mestr adsavet da veo, mister a zivarvelez testeniet gant gwad ar re o deus e welet, harpet gant kement a vuzudou, gant kement a ziouganou (prophéties), gant kement a verzerien, gant kement a dud distroet da Zoue, gant seurt kenn digaset er bed ken prim ha gant eur renkennad ken hir a gantvejou, n'ho peus ket gallet 'ta betek-hen ukelaat an dud etrezek ar madou peurbadus?

Daoust hag e tleomp, war greiz beza el lezenn gristen, poania a-nevez da ziskouez da vugale Doue r'int ket ken dister ha ken divalo ha ma kav d'ezo? Goulenn a reomp eun test distroet eus ar bed all evit deski d'eomp an traou burzudus a vez eno: Jezuz Krist, ganet e kreiz ar c'hloar peurbadus hag a zistro di, "Jezuz Krist, test feal ha kerta ganet eus a-douez ar re varo", evel ma lavar an Apokalups (I,5), Jezuz Krist hag en deus an enor da zere'hel "alc'houez an ifern hag ar maro" (Apokal.I,18) hag a zo diskennet evit gwir, n'eo ket hepken er bez, met ouspenn en iferniou elec'h m'en deus dishualet hon tadou ha lakaet Satan da grena gant e zrouk-sperejou, ar Salver-se a zeu, an trec'h gantan, eus ar maro hag eus an ifern da gemenn d'eomp eur vuhez all...ha ni n'e gredomp ket! Ni garje n tiskouezje dirak daoulagad pep hini ac'hanomp e holl vuzudou, e savje bemdez a varo da veo evit ober d'eomp kredi; hag an testeni en deus roet eur wech d'an dud, goude ma kendalc'h c'hoan, evel ma welot, en eun doare ken burzudus dre e Iliz katolik, e desteni n'eo ket trawalc'h evidomp!

"Arabat kement-se! emezoc'h; kristenoun; na rit ket ac'hanoun eun den difeiz; na gomzit ket d'in eus ar re o buhez diroll: o anaout a ran, bemdez o c'hlevan hag en o lavariou ne verzan nemet fougeerez ha netra ken, ha, dre zindan, c'hoantegeziou didrec'hus hag a glask diskara lezenn Doue, gant aon beza mouget gant eun nerz re vras bennak..." — O anavezout a ran diouz ar c'homzou-se; ne c'holloc'h ket liva eeunoc'h o stumm-beva skanv hag o sonjou iskis; mat eo ar pez a glevan eus ho konou; met petra 'lavar hoc'h oberou? Kas ho peus outo, a lavarit; perak eta ober eveldo? Perak bale gant an hevelep hent ganto? Perak ho kwelan-c'houi ken touellet gant brasteriou an dud, ken mezet gant o grad-vat ha ken sellek eus he skeud, ken pervez war ar brud, ken douget da garanteziou foll, ken prederiet gant ho plijadur, hag, an dra-man ya da heul, ken kriz evit poaniou ar re all, ken gourbonnek (jaloux) e doun ho kalon ouz ar re a gavit mat floura dirak an dud, ken prest da laza ho koustians evit eur gounid bras, goude beza ho difennet marteze da welet dirak gounidou dister? Anzavomp ar wirionez: kristenien simpl pe tud difoiz, koulz an eil rumm hag egile e valeomp war hent an argoll, hag holl war eun dro e tilezomp dre hon doare-beva esperans ar vuhez da zont.

Deuit, deuit, kristenien, ma lavarinn d'eoc'h: ar vuhez peurbadus-se, hag a zo aet ken nebeut en ho spered beteg-hen, ha bez' ho peus da vihana c'hoant d'he c'haout? Daoust hag e c'houlennomp re digant kristenien pa fell d'eomp e c'hoantafec'h kaout ar vuhez peurbadus? Hogen, m'ho peus c'hoant anezi, he gounit a rit dre ar c'hoant-se atao o kreski; hag hep skuiza muioc'h ho spered da glask pelloc'h, pa 'z oc'h douget dre ho natur da c'hoantaat chom diarvel, e

lennit e doun ho kalon eun testeni kuzet eus ar beurbadelez oc'h graet eviti, ar merk he diskouez anat d'eoc'h, gouestl ar Spered Santel evit he c'haout hag an tu d'he goumit diarvar. Lavarit hepken gant David, David eun den evel doc'h, met eun den azezet war ar gador-roue ha plijadureziou e-leiz endro d'ezan, met eur roue trec'hour ha karget a c'hloar; lavarit hepken d'e heul: "Evidoun en em staga ouz Doue eo ar mad - Mihi autem adhaerere Deo bonum est" (Ps. LXXII, 28). Eur gador-roue a vez distaret, ar braster a nij kuit, ar c'hloar n'eo netra nemet moged, ar vuhez n'eo nemet eun hunvre: "kaout va Doue, chom stag outan, aze eman va mad", ha c'hoaz: "Petra glaskan en nenv ha petra c'houlennan diganeoc'h war an douar? Doue va c'halon ez oc'h-c'houi, va Doue, va lod da viken" (Ps. LXXII, 25-26).

Met ret eo dougen ha kreski ar c'hoant-se hervez an doare nevez ha glan he deus digaset ar relijion gristen da bep tra. Ar Juzevien, ha n'ententent ket misteriou Jezuz Krist, nag, evel ma komz an Abostol, "vertuz e zasorc'hidigez (résurrection) ha pinvidigeziou dreist-priz ar vuhez da zont" a lakae evelat Doue dreist an doueou-faoz, met madou ar bed a glaskent kaout digantan. Me, o va Doue, ne fell d'in kaout nemedoc'h; va Doue, va lod da viken: nag en nenv na war an douar ne fell d'in kaout nemedoc'h! Kement tra n'eo ket peurbadus, ha pa vefe eur gurunenn, n'eo ket din eus ho largentez nag eus va nerz-kalon; ha pegwir ho peus bet ar vadelez d'am lakaat da anaout, daoust pegen nebeut, ho natur peurbadus hag ho parfetder didermen, gwir am eus da glask ha da c'houlenn kaout ac'hanoc'h, ha netra ken: ne fell d'in kaout nemedoc'h war an douar, ha ne fell d'in kaout nemedoc'h bepred en nenv... Ma c'hellit sevel en ho kalon ar c'hoant-se, da heul eun David, eur sant Paol ha kement all a verzerien hag a sent, a zo bet tud evel doc'h; ma c'hellit lavarout evel do: "Va Doue, me fell d'in ho kaout", eman-Hen d'eoc'h... N'eus gwirionez ebet gwelloc'h diazezet ha suroc'h: Doue n'hell ket ober diouer d'an neb a c'hoanta e gaout, ha den n'hell koll Doue nemet ma tec'h outan ar c'henta dre e youl e-unan. Nep na glev ket ar wirionez-se a zo dall; nep ne nac'h, ra vezo anaoue (anathème).

... Kenderc'hel a ra ar prezeger o tiskouez a-nevez penaos, ma ne glevomp ket ennomp ar vouez hor c'haly d'ar vuhez divarvel, eo dre ma klaskomp hon eürusted etouez madou ar bed-man; "uhel ar c'halonou! Klaskomp ar madou a zo en nenv": eno eman Jezuz Krist azezet en tu dehou d'e Dad, o c'hortoz ar gristenien hag o vaga en o spered ar c'hoant birvidik da veva divarv gantan. Met war an hent-se, hent ar silvidigez hag ar gwir rouantelez, eo ret kerzout atao war-
back: malloz d'ar re a vale war an hent fall, d'ar re a ya war o c'hiz, d'ar re a chom a-sav! Ret eo pignat bepred, betek an uhela eus an nenvou, betek e-kichen Jezuz Krist, en tu dehou da Zoue.

P.Y. N.

Ar Merour: P.Y. Nedelec

MEULGAN D'AR SAKRAMANT

Komzour Maodez Glanndour Kendoniadur an Ao. A. Gwardoue

Gloar d'it Jezuz, Mab peurbadus an Tad, 'zo disken- net 'vi-

domp war an douar d'hor c'nas endro e sklerijenn Dou - e

ha d'hon ten-na diouz kraban ar ma- ro.

Ar c'hendoniadur-mañ a zo aozet evit peder mouez dibar, da lavarout eo uhelvouez hag izelvouez bugel pe blac'h, uhelvouez hag izelvouez den.

MEULGAN D'AR SAKRAMANT.

Gloar d'it Jezuz, mab peurbadus an Tad,
'Zo diskennet 'vidomp war an douar.
D' hor c'has endro e sklerijenn Doue
Ha d'hon tenna diouz kraban ar maro.

Staget out bet evidomp ouz ar Groaz,
Ha diskaret ac'h eus nerz ar pec'hed;
Bremañ ez out adsavet da viken,
Trec'hour kadarn ha roue an hollved.

Displeget eo 'vidomp da sakrifis,
Gant doareou ar gwin hag ar bara;
Sed an dic'haou a brofomp holl d'an Tad,
Da garantez a bae evit hon droug.

Ra vi meulet, bremañ ma c'hellomp-ni
Gant hor c'halon staget ouz da hini,
Karout ganit, e nerz ar Spered Glan,
An Tad a ren a hed ar c'hanvejou.

M.G.

Pep gwir miret striz.

